

ОТЗЫВ

**на диссертацию Шанкулова Ерлана Тулеубаевича
«Особенности планирования атлетической подготовки в современном
волейболе на различных этапах годового макроцикла», представленную
на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности
«6D010800- Физическая культура и спорт»**

Актуальность темы исследования. Диссертационная работа Шанкулова Ерлан посвящена исследованию одной из наиболее важных проблем - актуальность ее определяется тем, что переход в развитии физических кондиций волейболистов на атлетическую подготовку выдвинул помимо решения содержательных основ атлетизма высококвалифицированных игроков ряд крайне актуальных вопросов, связанных с проблемой планирования тренировочного процесса. На первый взгляд ее решение не должно вызывать особых трудностей. Однако, как показывает спортивная практика, неудачное выступление команд в чемпионате страны чаще всего связано ошибками планирования.

Это свидетельствует о наличии двух наиболее значимых противоречий, сложившихся на данный момент в теории и практике волейбола.

Первое противоречие выражается в том, что стало заметным недостаточно корректное использование термина физическая подготовка, приводящее к неправильной интерпретации развития физических качеств волейболистов, в то время, как в большинстве игровых видов спорта уже преобладает атлетическая направленность тренировочного процесса, т.е. фактически идет работа по развитию атлетических качеств, а тренер говорит, что у нас сейчас по плану проводится физическая подготовка; проявление второго противоречия связано с тем, что уровень скоростно-силовой подготовленности (в первую очередь прыгучести и прыжковой выносливости) достигнутый в подготовительном периоде очень часто снижается в ходе соревновательного периода годового макроцикла после уменьшения объема атлетической подготовки, связанного с проведением соревновательной деятельности, что приводит к ухудшению результативности игровых технико-тактических действий.

В связи с вышесказанным происходящее смещение акцентов в сторону атлетической направленности подготовки волейболистов высокой квалификации и изменение на этом основании планирования процесса по атлетическому совершенствованию игроков в годовом макроцикле тренировочно-соревновательной деятельности определяет, актуальность и выбор темы нашего диссертационного исследования «Особенности планирования атлетической подготовки в современном волейболе на различных этапах годового макроцикла».

Краткая характеристика структуры диссертации и ее особенности. Автором использована соответствующая требованиям педагогической специальности структура диссертационной работы, включающая введение, три раздела, заключение, практические рекомендации, список использованных источников и приложения. Концептуальную сущность диссертации отражают

принцип гуманизации образования, системно-структурный и комплексный подходы. В диссертации чётко сформулированы задачи, корректно обоснован выбор методов и последовательность этапов исследования; изложение материала лаконично, и в нем естественно отражена внутренняя логика выполненной работы.

Личное участие соискателя в получении результатов. В диссертации представлены оригинальные авторские разработки, подтверждённые результатами педагогического эксперимента, публикациями и апробацией, подтверждённой тремя актами внедрения.

Соответствие работы требованиям МОН РК к диссертациям на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности «6D010800 - Физическая культура и спорт». Необходимо отметить, что большой объем фактического материала, и корректный его анализ свидетельствует о высоком научном уровне представленной работы.

Основные результаты научно-исследовательской работы представлены в 7 научных публикациях, в соответствии с рекомендациями Комитета по контролю в сфере образования и науки МОН РК. При этом количество опубликованных работ значительно превышает необходимые требования, что является свидетельством глубины и качества диссертационного исследования. Поставленные в работе задачи нашли свое решение. Диссертационная работа Шанкулова Е.Т. выполнена самостоятельно, имеет новые результаты. В работе соблюдены принципы системности, последовательности, целостности. Особо ценным в диссертации является практико-ориентированный результат.

Научная и теоретическая значимость результатов исследования соответствует требованиям МОН РК, предъявляемым к диссертациям на соискание степени доктора философии (PhD):

- представлено теоретическое обобщение современных методологических принципов и подходов к системе спортивной подготовки в волейболе;
- впервые теоретически обосновано понятие атлетической подготовки в спорте применительно к волейболу;
- экспериментально доказана рациональность планирования тренировочной нагрузки, обеспечивающая стабильную эффективность соревновательной деятельности в годичном макроцикле у высококвалифицированных командах;
- доказана высокая эффективность применения плайометрической тренировки для повышения уровня скоростно-силовых способностей (прыгучести и прыжковой выносливости) волейболистов высокой квалификации;
- определена необходимость увеличения объема атлетической нагрузки в подготовке современных волейболистов и команд;
- выявлена волнообразная динамика реализации атлетической нагрузки (общей, специальной и прыжковой), в течение всего соревновательного сезона у команд высокой квалификации;
- доказано, что равномерное распределение объема планируемой нагрузки на протяжении всего соревновательного мезоцикла годичного макроцикла в

пропорции: ОФП -10%, СФП -15% от общего объема годовой нагрузки и на прыжковую подготовку 15% от суммарного объема ОФП и СФП, позволяет поддерживать на достигнутом в базовом мезоцикле уровне атлетическую подготовленность, функциональную работоспособность и эффективность игровых действий.

Практическая значимость исследования состоит в использовании его материалов как в тренировочно-соревновательной деятельности современных высококвалифицированных команд по волейболу, так и образовательном процессе при подготовке специалистов и тренеров высшей квалификации.

Разработана методика плайометрической тренировки с помощью которой осуществлялось развитие и совершенствование прыгучести и прыжковой выносливости волейболисток высокой квалификации.

Практически реализована система планирования по мезоциклам, позволившая определить рациональные объемы атлетической подготовки в соревновательном мезоцикле, что дало возможность поддержать на необходимом уровне атлетическую подготовленность волейболистов, обеспечив тем самым требуемую эффективность игровой соревновательной деятельности.

Достоверность полученных результатов. Достоверность исследования обеспечена методологическим фундаментом научного познания изучаемых педагогических явлений, их теоретическим и экспериментальным обоснованием с использованием различных видов научного анализа и обработкой количественных показателей на основе применения компьютерных технологий и различных методов математической статистики.

Следует отметить, что при выполнении настоящего диссертационного исследования автор проявил не только собственную инициативу и самостоятельность, но и глубокий творческий подход к реализации крайне важной государственной проблемы в сфере физической культуры и спорта, продемонстрировав при этом широкие исследовательские навыки и креативные способности.

Вышеизложенное показывает, что работа докторанта на тему «Особенности планирования атлетической подготовки в современном волейболе на различных этапах годичного макроцикла» соответствует научным требованиям, предъявляемым к диссертациям на соискание степени доктора философии философии (PhD) по специальности «6D010800 - Физическая культура и спорт».

Считаем, что диссертационное исследование Шанкулова Е.Т. может быть допущено к публичной защите на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности «6D010800- Физическая культура и спорт».

Научный консультант: Доц., доктор
кафедры «Теории физической
воспитания» Национальной
спортивной академии им Васил
Левски, г. София, Болгария

Владимир Тенев Чернев

Ерлан Тулеубаевич Шанкуловтың 6D010800 – «Дене шынықтыру және спорт» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған «Заманауи волейболдағы жылдық макроциклдің әртүрлі кезеңдерінде атлетикалық даярлықты жоспарлау ерекшеліктері» тақырыбындағы диссертациясына

ПІКІР

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Ерлан Шанкуловтың диссертациялық жұмысы ең маңызды мәселелердің бірін зерттеуге арналған. Оның өзектілігі волейболшылардың атлетикалық даярлықтағы ағза мүмкіндіктері жетістіктерін дамытуға көшу біліктілігі жоғары ойыншылардың атлетизмінің маңызды негіздерін шешумен қатар, оқу процесін жоспарлау проблемасымен байланысты бірқатар көкейкескі мәселелерді шешетіндігімен анықталады. Бірқарағанда, оның шешімі аса бір қиындықтар тудырмауы керек. Алайда, атлетикалық тәжірибе көрсеткендей, командалардың ел чемпионатында сәтсіздікке ұшырауы көбінесе жоспарлау қателіктерімен байланысты.

Бұл қазіргі уақытта волейболдың теориясы мен тәжірибесінде қалыптасқан екі маңызды қарама-қайшылықтың барлығын көрсетеді.

Бірінші қарама-қайшылық дене шынықтыру терминін дұрыс пайдаланбауда байқалады, бұл волейболшылардың дене қасиеттерінің дамуын дұрыс түсінбеуіне әкеп соғады, ал көптеген атлетикалық ойын түрлерінде жаттығу процесінің атлетикалық бағыты басым, яғни іс-жүзінде атлетикалық қасиеттерді дамыту бойынша жұмыс жүріп тұр, жаттықтырушылардың пікірі бойынша дене даярлығы жоспар бойынша жүргізіліп жатыр есебі; қарама-қайшылықтың екінші көрінісі - даярлық кезеңінде қол жеткізілген шапшаңдықты-күшті даярлық деңгейі (ең алдымен секіру мен секіру төзімділігі) жарыстық қызметтің өткізілуімен байланысты атлетикалық даярлық көлемінің азаюынан кейін бір жылдық макроциклдің жарыстық кезеңінде жиі төмендейтіндігімен байланысты, бұл ойынның техникалық және тактикалық әрекеттері тиімділігінің нашарлауына әкеледі.

Жоғарыда айтылған мәселелерге байланысты, екпіннің біліктілігі жоғары волейболшыларды даярлаудың атлетикалық бағытына қарай ауысуы және осы негізде жаттығу-жарыс іс-әрекетінің жылдық макроциклінде ойыншыларды атлетикалық жетілдіру бойынша процесті жоспарлауды өзгерту біздің диссертациялық зерттеуіміздің өзектілігі мен "Заманауи волейболдағы жылдық макроциклдің әртүрлі кезеңдерінде атлетикалық даярлықты жоспарлау ерекшеліктері" тақырыбы таңдалуын анықтайды.

Диссертация құрылымының қысқаша сипаттамасы және оның ерекшеліктері. Автор педагогикалық мамандықтың талаптарына сәйкес келетін, кіріспе, үш бөлім, қорытынды, тәжірибелік ұсыныстар, пайдаланылған дереккөздер тізімі мен қосымшалардан тұратын диссертациялық жұмыс құрылымын қолданған. Диссертацияның тұжырымдамалық мәні білім беруді ізгілендіру принципін, жүйелік-құрылымдық және жан-жақты көзқарастарды айқындайды. Диссертацияда міндеттер нақты тұжырымдалған, әдістерді таңдау және зерттеу кезеңдерінің дәйектілігі дұрыс негізделген; материалдың мазмұны тиянақты және орындалған жұмыстың ішкі үйлесімділігі дәйекті түрде берілген.

Ізденушінің нәтижелерді алудағы жеке қатысы. Диссертацияда педагогикалық эксперимент нәтижелерімен, жарияланымдармен және апробациямен расталған, үш іске асыру (енгішзу) актісімен расталған түпнұсқалы авторлық әзірлемелер ұсынылған.

Соответствие работы требованиям МОН РК к диссертациям на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности «6D010800 - Физическая культура и спорт». Необходимо отметить, что большой объем фактического материала, и корректный его анализ свидетельствует о высоком научном уровне представленной работы.

Жұмыстың ҚР БҒМ "6D010800 - Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертацияларға қойылатын талаптарына сәйкестігі. Айта кетерлігі, нақты материалдың үлкен көлемі және оны дұрыс сараптамасы ұсынылған жұмыстың жоғары ғылыми деңгейін көрсетеді.

Ғылыми-зерттеу жұмысының негізгі нәтижелері ҚР БҒМ білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің ұсынымдарына сәйкес 7 ғылыми жарияланымда ұсынылған. Сонымен қатар, жарияланған еңбектердің саны қажетті талаптардан едәуір асып түседі, бұл диссертациялық зерттеудің тереңдігі мен сапасының дәлелі. Жұмыста қойылған міндеттер өз шешімін тапқан. Е.Т. Шанкуловтың диссертациялық жұмысы өз бетінше орындалған, жаңа нәтижелері бар. Жұмыста жүйелілік, дәйектілік, тұтастық принциптері сақталған. Диссертацияның ерекше құндылығы нәтиженің практикалық бағдарлығында.

Зерттеу нәтижелерінің ғылыми және теориялық маңыздылығы философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертацияларға қойылатын ҚР БҒМ талаптарына сәйкес келеді:

- волейболдағы атлетикалық даярлық жүйесіндегі заманауи әдістемелік қағидалар мен тәсілдердің теориялық жиынтығы ұсынылған;
- алғаш рет волейболға қатысты спорттағы атлетикалық даярлық ұғымына теориялық тұрғыдан негіздеме берілген;
- эксперименттік түрде жоғары білікті командаларда жылдық макроциклдегі жарыстық қызметтің тұрақты тиімділігін қамтамасыз ететін жаттығу жүктемесін жоспарлаудың ұтымдылығы дәлелденген;
- біліктілігі жоғары волейболшылардың шапшаңдықты-күшті қабілеттерінің (секіргіштік және секіру төзімділігі) деңгейін арттыруға арналған плайометриялық жаттығуды қолданудың жоғары тиімділігі дәлелденген;
- заманауи волейболшылар мен командаларды даярлауда атлетикалық жүктеме көлемін арттыру қажеттілігі анықталған;
- жоғары білікті командаларда бүкіл жарыс маусымы бойы атлетикалық жүктемені (жалпы, арнайы және секіру) іске асырудың өзгермелі (толқын тәрізді) динамикасы анықталған;- жылдық макроциклдің барлық жарыстық мезоциклі бойы жоспарланған жүктеме көлемінің бірқатар өлшемдерінің біркелкі бөлінуі дәлелденген, оның мәні: жылдық жүктеменің жалпы көлемінен - ЖДД-10%, АДД-15% және секіру даярлығына ЖДД мен АДД жиынтық көлемінің 15%-ы атлетикалық даярлықты, функционалдық жұмысқабілеттілік пен ойын әрекеттерінің тиімділігін базалық мезоциклдегі қол жеткізілген деңгейде ұстап тұруға мүмкіндік береді.

Зерттеудің тәжірибелік маңыздылығы оның материалдарын волейболдан қазіргі заманғы жоғары білікті командалардың жаттығу-жарыстық қызметінде де, жоғары білікті мамандар мен жаттықтырушыларды даярлау кезінде білім беру процесінде де қолданудан тұрады.

Параметрлік оқыту әдістемесі әзірленді, оның көмегімен жоғары білікті волейболшылардың секіру қабілеті мен секіру төзімділігін дамыту және жетілдіру жүзеге асырылды.

Мезоциклді жоспарлау жүйесі іс жүзінде жүзеге асырылды, бұл бәсекеге қабілетті мезоциклдегі атлетикалық жаттығулардың ұтымды көлемін анықтауға мүмкіндік берді, бұл волейболшылардың атлетикалық дайындығын қажетті деңгейде ұстап тұруға мүмкіндік берді, осылайша ойын бәсекесінің қажетті тиімділігін қамтамасыз етті.

Алынған нәтижелердің сенімділігі. Зерттеу сенімділігі зерттелетін педагогикалық құбылыстардың ғылыми танымдылығының әдіснамалық негізімен, ғылыми талдаудың түрлерін қолдана отырып оларға теориялық және эксперименттік негіздеме берілуімен және компьютерлік технологиялар мен математикалық статистиканың әртүрлі әдістерін қолдану негізінде сандық көрсеткіштердің өңделуімен қамтамасыз етіледі.

Айта кетерлігі, осы диссертациялық зерттеуді орындау барысында автор өзінің бастамасы мен тәуелсіздігін ғана емес, сонымен бірге кең зерттеу дағдылары мен шығармашылық қабілеттерін көрсете отырып, дене шынықтыру және спорт саласындағы өте маңызды мемлекеттік мәселені жүзеге асыруда терең шығармашылық көзқарас танытты.

Жоғарыда айтылғандар докторанттың "Заманауи волейболдағы жылдық макроциклдің әртүрлі кезеңдерінде атлетикалық даярлықты жоспарлау ерекшеліктері" тақырыбындағы жұмысы "6D010800 - Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертацияларға қойылатын ғылыми талаптарға сәйкес келетіндігін көрсетеді.

Е.Т. Шанкуловтың диссертациялық зерттеу жұмысы "6D010800 - Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін көпшілік алдында қорғауға жіберілуі мүмкін деп санаймыз.

Ғылыми кеңесшісі: София қ.,
Болгария Васил Левски атындағы
Ұлттық спорт академиясының "Дене
тәрбиесі теориясы" кафедрасының
докторы, доцент

Владимир Танеев Чернев
Мөр: Васил Левски атындағы Ұлттық
спорт академиясы.

Текст-перевод документа с русского языка на казахский язык выполнен мною, переводчиком, Журтыбаевой Гулназ Мухамедалиевной, ИИН 770502401865, Республика Казахстан, город Алматы, Бостандыкский район, улица Маркова, 24А, офис 18, тел+7 7772473792, e-mail: globus-zh@mail.ru.

Имя переводчика

Журтыбаева Гулназ Мухамедалиевна

Подпись

Подпись Журтыбаева Гулназ Мухамедалиевна

город Алматы Республика Казахстан. Двадцатое декабря две тысячи двадцать первого года. Я, Кожахметов Нурлан Киргизбаевич, нотариус города Алматы, лицензия № 11002952, выдана Комитетом Регистрационной службы и оказания правовой помощи Министерства юстиции Республики Казахстан от 21.11.2011 года, свидетельствую подлинность подписи переводчика Журтыбаевой Гулназ Мухамедалиевны. Личность переводчика установлена, дееспособность и полномочия проверены.

Зарегистрировано в реестре за №4065

Оплаченная сумма: одна тысяча пятьсот сорок семь тенге.

Подпись нотариуса

Кожахметов Нурлан Киргизбаевич

ET8302972211220132938X218206

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия